

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 2 sierpnia 2001 r.

35214

RPO/384924/01/I/AA

Pan
LONGIN KOMOŁOWSKI
Minister
Pracy i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Premierze,

W lipcu 1999 r. Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich zwracał się do Pana Ministra w sprawie utworzenia odpowiedniego systemu organizacyjnego i finansowego opieki medycznej nad osobami bezdomnymi. Otrzymał w tej materii wyjaśnienie (pismo z dnia 15 lipca 1999 r. - BDG.I.077-49/99) wskazujące na zasady postępowania przy pokrywaniu wydatków na świadczenia zdrowotne osób, które nie mają radnych źródeł utrzymania i nie są objęte ubezpieczeniem zdrowotnym.

Zdaniem samorządu zawodowego lekarzy, podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych oraz organizacji zajmujących się osobami bezdomnymi, nadal występują trudności we właściwym zabezpieczeniu opieki medycznej osobom bezdomnym i innym osobom nie mającym dochodu i możliwości ubezpieczenia się na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153 z późn. zm.). Trudności te dotyczą głównie dostępu do diagnostyki i leczenia specjalistycznego oraz leczenia przewlekłe chorych.

Istotny problem stanowi również pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne udzielane wspomnianym osobom przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej. Obowiązujący obecnie system zwrotu powyższych wydatków (w postaci zasiłku celowego lub okresowego), wynikający z przepisów ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 z późn. zm.) oraz z powołanego wyżej

wyjaśnienia Pana Ministra, nie uwzględnia istoty bezdomności oraz wielu sytuacji faktycznych, które utrudniają lub wręcz uniemożliwiają podmiotom udzielającym świadczeń zdrowotnych niezwłoczne ustalenie statusu danej osoby, jej uprawnień do świadczeń zdrowotnych oraz nawiązanie kontaktu z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej w celu przeprowadzenia stosownego postępowania i udzielenia pomocy. Trzeba bowiem zauważyć, że do zakładów opieki zdrowotnej (głównie szpitali) powołane osoby trafiają zwykle bez dokumentów, w stanie uniemożliwiającym nawiązanie kontaktu (np. z powodu wypadku, utraty przytomności, upojenia alkoholowego), poza godzinami pracy ośrodków pomocy społecznej. Nie sposób również nie dostrzegać obowiązku udzielenia świadczenia zdrowotnego, wynikającego z art. 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 z póź. zm.).

W efekcie powyższego, podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych osobom bezdomnym i innym osobom nie mającym dochodu i możliwości ubezpieczenia się, ponoszą niejednokrotnie koszty tych świadczeń bez możliwości uzyskania ich zwrotu od instytucji ustawowo zobowiązanych do pokrywania powyższych wydatków. Sytuację przerzucania kosztów powyższych świadczeń na samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej pogarsza znany powszechnie niedostatek środków finansowych na zabezpieczenie wypłaty zasiłków celowych i okresowych w ramach pomocy społecznej. Wyegzekwowanie powyższych należności nie jest również możliwe na drodze sądowej, albowiem jak wskazują wydane w tej materii orzeczenia, legitymowanym do dochodzenia roszczeń z tytułu pomocy finansowej na leczenie nie jest zakład opieki zdrowotnej udzielający świadczeń, ale nieubezpieczony bezdomny, który zwykle nie jest zainteresowany uzyskaniem środków finansowych na uregulowanie powyższej należności.

W tym stanie rzeczy, niezbędne jest stworzenie, zgodnie ze standardami europejskimi, sprawie działającego systemu opieki zdrowotnej nad osobami bezdomnymi i innymi osobami nie mającymi dochodu i możliwości ubezpieczenia się w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Do tego czasu, niezbędne jest podjęcie środków organizacyjnych i informacyjnych w kierunku zabezpieczenia odpowiednich działań ze strony ośrodków pomocy społecznej, np. wskazanych w powołanym wyżej wyjaśnieniu Pana Ministra. Sytuacji w powyższym zakresie nie rozwiązują bowiem obecne przepisy ustawy o pomocy społecznej, jak również nowela ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym z dnia 20 lipca 2000 r. odnosząca się wyłącznie do osób aktywnie uczestniczących w wychodzeniu z bezdomności.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o podjęcie działań legislacyjnych w kierunku stworzenia systemu organizacyjnego i finansowego opieki medycznej nad osobami

bezdolnymi i innymi osobami nie mającymi dochodu i możliwości ubezpieczenia się.
Będę wdzięczny za przekazanie informacji w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll